

Koolwitjes en koolvliegen

Koolwitjes (*Pieris brassicae*, fotos boven) zijn - in hun eerdere hoedanigheid als rups - dol op de groente waarvan hun naam is afgeleid. De vlinders legt hun eitjes aan de onderkant van verschillende koolsoorten en na een week of twee komen die eitjes uit. Dan hebben tuinders drie of vier weken lang last van een rups die tot vier centimeter groot wordt - dank zij de voorraad koolbladeren waarop het beestje leeft. Eigenlijk is er maar één biologische remedie tegen

die helpt: de sluipwesp.

Koolvliegen (*delia radicum*, foto's onder) maken net als koolwitjes gebruik van koolsoorten (en trouwens net zo lief van rammenas of radijs) om hun eitjes op af te zetten. Dat zijn er al gauw een stuk of honderd per vlieg en dat worden allemaal larven, die zich niet op de bladeren bovengronds storten maar die vlak bij de grond een weg vreten in de wortelhals en de wortels. Gevolg: de plant krijgt niet genoeg

voeding, gaat slap hangen en verkleuren. Er wordt wel insectengas ingezet ter bestrijding. Dat wordt dan om de wortelvoet gezet. Goedkoop is de variant van de koolkraag (knip bijvoorbeeld een rond stuk uit een autobinnenband, klaar). Of dat echt helpt is onduidelijk, zegt Michel daarop. „De beste remedie: kippen! Als de plantjes geoogst zijn moeten de kippen de larven en poppen opeten en de bodem weer schoon maken van nare beestjes.”

100

Koolplanten blijven lang genoeg klein om er in het eerste stadium kroppen sla tussen te zetten. Die zijn alweer geoogst tegen de tijd dat ze in het gedrang zouden kunnen komen door de groeiende kolen - die op hun beurt wél danig last kunnen krijgen van koolwitjes (de rupsen) en koolvliegen (hun larven).

Verleid, schrik af, maskeer

De natuur verrast hem telkens weer. Met plagen, maar ook met verwondering over de complexiteit en robuustheid van het systeem. **Ria Kraa** **Marchje Andringa**

Soms slaat de harde werkelijkheid hem in het gezicht: ik ben als een ongeschoolde amateur bezig een tuindersbedrijf op te zetten! Dit derde jaar ging koud en droog van start en vervolgens kwamen opeens de buien. Daar is hij blij mee, want eindelijk zijn de groentebedden niet meer zo keihard dat er haast niet in te werken viel. „Nu kan ik lekker meters maken.” Maar dat heeft dan weer tot gevolg dat je 's ochtends zes uur al aan het werk bent, tussen door even naar binnen om te helpen tafeldekken, te ontbijten met het gezin, en dan weer die tuin in de hele lange dag. Een paar keer per week gaan de kinderen naar de bso en gaat hij door tot een uur of zes en dan maar hopen dat er gekookt is, maar eega Bregje „heeft ook een driedubbele baan”. De andere dagen is hij weliswaar eerder thuis, om de kinderen op te vangen, „maar dan zit ik me weer te verbijten om alle dingen die ik had willen doen en niet op tijd klaar heb gekregen”. Zelfstandig tuinder zijn is, met

andere woorden, bikkelen. En wennen aan onzekerheden en risico's. Oogsten die kunnen mislukken met alle financiële risico's van dien, wetten en regels die niet passen bij alternatieve manieren van landbouw bedrijven, werken met vrijwilligers die van goede wil zijn maar niet geschoold of ervaren zijn en in alle vrijheid mogen komen en gaan wanneer ze willen - er zijn veel ballen in de lucht te houden.

Gratis vlees
En dan die koolvlieglarve die opeens overal lijkt te zitten. „Vorig jaar he-le-maal geen last van gehad. En nu opeens, hop!” Wat gaat dat met de broccoli, de paksoi en de koolsoorten doen? Nu al trekt hij her en der een ielig, van voedselgebrek rood uitslaand broccoli'tje uit de grond. Michel probeert er filosofisch onder te blijven. „Ik ga het meemaken wat er gebeurt.” Vorig jaar waren het de rupsen van het koolwitje die het zijn planten lastig maakten. Die zaten de bladeren van de koolgewassen op te peuzelen. Dan kun je in de nieuws-

Wist je dat bomen onder de grond met elkaar in contact staan?

brief vrolijk zetten 'vegetariërs opgelet: gratis vlees bij de groenten', en dan maar hopen dat de abonnees het voor lief nemen, maar dat is toch afwachten. „De een accepteert het, de ander niet.” Al met al richten de koolwitjes in hun verschillende stadia weinig schade aan. „Ze eten misschien één of twee procent van de plant op, en eigenlijk betekent het niet meer dan wat uitstel van je oogst. Er wordt wat van een blaadje opgegeten, maar een paar dagen later zijn er alweer nieuwe en grotere bladeren. Dus boeie.”

Met die koolvlieglarven is het spannender. Die vreten de haarworteltjes in de grond weg en dan valt de hele plant om! Wat te doen? Spuiten is geen optie. Verleiders planten dan? „Dus elders in de tuin gewassen zetten die ze zo lekker vinden dat ze daarheen gaan en de rest ongemoeid laten.” Of zouden afschrikkers beter zijn? „Dat ik er plantjes tussen zet die ze zo vies vinden dat ze meteen denken: ieuw, wegwezen hier.” Of wellicht maskeerders? Planten met een zo over-

heersende geur dat ze de groenten voor de abonnees niet eens meer ruiken? Michel kiest voor eenvoud. „Ik denk dat ik maar zo snel mogelijk een nieuwe vrucht jonge plantjes in de grond stop.” Extra werk dus, en dat terwijl er twee nieuwe ekers klaar liggen; ook al zo'n vrucht werk.

Het hoort erbij, weet hij. „Het nobele streven is overvloed en weldaad maar ik weet dat ik ook de donkere kanten van het tuindersleven ga zien. Elk jaar is anders. Het is geen harde wetenschap. Natuur is niet alleen maar grond, water, zonlicht, plantje en klaar. En dat is maar goed ook want hoe complexer een systeem, hoe robuuster het is. Ik weet niet exact wat er in de bodem gebeurt, maar het zijn ontzettend belangrijke processen, die ik zoveel mogelijk met rust wil laten. Want de natuur is zelfhelend. Wist je dat bomen met elkaar in contact staan via schimmeldraden? Dat er een heel verkeerssysteem van voedingsstoffen heen en weer gaat tussen allerlei organismen? Eigenlijk heeft internet altijd al bestaan: ondergronds!”

Michel Pauluis

Wykein volgt Michel Pauluis (48), die samen met zijn vrouw Bregje de twee hectare land achter zijn woonboerderij in Sibrandabuuren exploiteert als zelfoogsttuin voor ongeveer 120 abonnees. www.ushof.nl